

Sygn. akt IV CSK 160/14

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku T. C. i M. S.

przy uczestnictwie Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej [...] w G.
i H. C.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie
oświadczenia o odrzuceniu spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 11 września 2014 r.,

na skutek dwóch skarg kasacyjnych wnioskodawców: T. C. oraz M. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w S.

z dnia 30 sierpnia 2013 r., sygn. akt IV Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestnika Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej [...] w G. o przyznanie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2013 r., w połączonych sprawach z wniosku T. C. i M. S. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczeń o woli o odrzuceniu spadku po ojcu R. C., oddalił apelacje od postanowienia Sądu Rejonowego w C. z dnia 5 lutego 2013 r. Wnioskodawcy wnieśli skargi kasacyjne od tego postanowienia w zakresie ich dotyczącym.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargi kasacyjne z punktu widzenia podstaw przyjęcia do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Cel ten może być osiągnięty jedynie poprzez powołanie i wykazanie istnienia przesłanek umożliwiających jego realizację. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną. Jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w danej sprawie, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły.

Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy w złożonej skardze kasacyjnej wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność skargi i przyjmuje ją do rozpoznania jeżeli przynajmniej jedna z nich zachodzi. W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, który umożliwiać ma ocenę, czy w danym przypadku wskazane przyczyny są spełnione. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uczestnicy postępowania podnieśli potrzebę wykładni art. 1019 § 2 kodeksu cywilnego budzącego poważne wątpliwości.

Odwołanie się do przesłanki opisanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć, względnie jest ona na tyle wątpliwa, że wymaga ponownego zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Tymczasem skarżący wskazali, że ich zdaniem orzecznictwo dotyczące wykładni tego przepisu jest jednoznaczne, ale dość nieprecyzyjne i budzące wątpliwości, a „ogólnikowe wskazanie” w judykatach na to, że spadkobierca musi się wykazać należyłą starannością w ustalaniu stanu majątku spadkowego, a między niedołożeniem należytej staranności a brakiem rozeznania co do przedmiotu spadku powinna zachodzić zależność przyczynowo-skutkowa, oparta na ocenie okoliczności konkretnej sprawy, pozwala sądom na zbyt szeroką ich interpretację i nieuzasadnione oddalanie wniosków. Tak sformułowana przyczyna kasacyjna jest oczywiście chybiona. Zasadą jest bowiem niezawisłość orzecznicza sądów, a wykładnia przepisów o charakterze abstrakcyjnym, lub dokonana w związku z rozpoznawaniem innej sprawy, nie wiąże sądów przy rozstrzyganiu wniosków w innych postępowaniach. Nie sposób nie zauważyć również, że właśnie w tego rodzaju sprawach jak o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia co do przyjęcia spadku lub upływu ustawowego terminu do jego złożenia, stanowiących ustawowy wyjątek uzasadniony wystąpieniem wad oświadczeń woli, dopuszczalnego w oznaczonym terminie potrzeba indywidualizowania okoliczności faktycznych sprawy i ich oceny w aspekcie kwalifikacji wystąpienia przesłanki błędu lub groźby jest szczególnie istotna i nie może budzić wątpliwości.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego oddalono, bowiem Sąd Najwyższy nie dostrzegł podstaw uzasadniających odstępnie od

zasady określonej w art. 520 § 1 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c.

[aw]